

El Mas Pont de Sant Iscle

Una propietat que va passar per diverses mans de canetencs al segle XVIII

Francesc Rodríguez Santos
Centre d'Estudis Canetencs

Mas Pont in Sant Iscle de Vallalta. A property that was owned by various different people from Canet de Mar in the 18th century

Al segle XVIII, la propietat del Mas Pont de Sant Iscle de Vallalta és comprada per la família canetenca dels Molet i després d'unes quantes dècades serà adquirida per una altra família de Canet, els Llauger. En poc més de 50 anys el Mas Pont passa per diverses mans, es fan reformes dues vegades, hi ha litigis i plets, endeutaments, problemes d'herències i tota una sèrie d'esdeveniments que succeïren en poc temps. És com si la propietat només portés desgràcies al seu propietari, però reflecteix molt bé com de complicada i farragosa podria arribar a ser una compravenda en aquella època.

Paraules Clau: Mas Pont, Mas Pons, Mas Pont de Sant Iscle, Sant Iscle de Vallalta, Font Montnegre, compravenda, Francesc Molet Macip, Francesc Molet Carnesoltes, Francesc Molet Parera, Salvador Molet Alió, Pere Molet Albardaner, Miquel Llauger.

Ubicació i petita descripció del Mas Pont

El Mas Pont (anomenat en la documentació també com a «Pons» o «Ponç») fou una gran finca agrícola pertanyent a la parròquia de Sant Iscle de Vallalta i que es trobava situada a la part nord del municipi, molt a prop del Turó d'en Vives, just a la vessant sud de la carena del Montnegre. Actualment queda en ple parc natural del Montnegre i el Corredor, i en una part de les terres de la finca és on se situa la urbanització Font Montnegre. El Mas Pont queda rodejat per l'oest per Can Vives de la Cortada; al sud per una sèrie de masos com Can Pona, Can Jordi, Can Pera, Can Castellar i Can Giralt; a l'est per Ca n'Alomar i al nord-est per la petita ermita de Santa Maria del Montnegre.

La propietat del Mas Pont constava fins a finals del segle XX de dos habitatges ben diferenciats, les anomenades Casa Vella i Casa Nova. La primera és més antiga que la segona. Ambdues estaven

In the 18th century, the property of Mas Pont in Sant Iscle de Vallalta was bought by the family Molet from Canet de Mar; a few decades after that, it was acquired by the Llauger family, also from Canet. In less than 50 years, Mas Pont had various different owners, was renewed on two occasions, there were lawsuits and disputes, debts, problems with inheritances and a whole range of events that took place in a short period of time. It is as if the property only brought misfortune to its owners, but it illustrates very well how difficult and burdensome it could be to buy and sell land or property at that time.

Key words: Mas Pont, Mas Pons, Mas Pont de Sant Iscle, Sant Iscle de Vallalta, Font Montnegre, purchase and sale, Francesc Molet Macip, Francesc Molet Carnesoltes, Francesc Molet Parera, Salvador Molet Alió, Pere Molet Albardaner, Miquel Llauger.

allunyades l'una de l'altra per poc més de 700 metres, la Casa Nova a la banda oest de l'actual Torrent de la Casa Vella, i la Casa Vella a l'est. Avui dia només en queda la Casa Vella, tot i que en estat ruïnós, i de la Casa Nova tan sols en queda l'era, ja que va ser derruïda a finals del segle XX per a construir-hi a sobre un nou edifici. La urbanització Font Montnegre se situa al voltant de la Casa Nova, de fet la reconeguda Font del Montnegre pertanyia a la casa i se situava a uns 100 metres darrere l'edificació.

Els Bataller es venen el mas

Sabem que l'any 1680 el Mas Pont pertanyia a Antón-Jaume Bataller,¹ pagès de Sant Iscle i propietari del Mas Bataller. Més tard, al 1732, Bernat Bataller i Comas (possiblement l'hereu de l'anterior Bataller) necessita capital per a construir una casa nova i reparar-ne una de ja existent i ha de crear un censal de 250 lliures amb una pensió anual de 12 lliures i 10

Plànol de l'any 1774 on s'especifica l'ubicació de les edificacions del Mas Pont i els camins que hi passen (Arxiu Família Planet-Graupera)

sous a favor del mariner canetenc Francesc Molet Macip.² Això vol dir que Molet li presta 250 lliures a Bataller per a finançar el projecte de construcció. A més, es dona com a aval una peça de terra erma i boscosa pertanyent al quintà del Mas Pont a l'indret anomenat «Santa Creu»; fins i tot, Bataller deixà actuar a Molet com a usufructuari dels terrenys avalats fins que es retorni el censal de 250 lliures.

Malauradament, sembla que la situació econòmica de Bernat Bataller empitjorà i al cap de cinc anys, al 1737, s'ha de vendre tot el Mas Pont a «carta de gràcia» a favor de Francesc Molet per un total de 500 lliures.³ La carta de gràcia dona la facultat de poder d'adquirir allò venut pel mateix preu de la venda, normalment durant un temps determinat. En aquesta venda feta per Bataller també s'inclou la supressió del censal de 250 lliures fet l'any 1732.

Finalment el 1740, Bernat Bataller fa una venda total del Mas Pont renunciant al dret de la carta de gràcia. El preu total de la venda és de 1.250 lliures, de les quals Molet només en paga 750 perquè les 500 restants ja havien estat abonades amb la venda a carta de gràcia de l'any 1737.

Francesc Molet i el seu nou mas

Al cap d'uns quants mesos de la compra definitiva del Mas Pont, Francesc Molet signa l'acte de reconeixement de senyoria directa a favor del noble Francesc de Llupià i de Roger, marquès de Llupià, militar de l'ordre de «*Sancti Iacobi de Spata*», senyor

de la casa de Roger, de la de Pineda, de la de Massanet i de la de Camós. Així doncs, Molet reconeix que ha de pagar anualment al senyor un cens d'una «quartera» de gra el dia de la festa de Sant Pere i Sant Feliu d'agost.⁴

El mariner i patró Francesc Molet Macip residia a Canet i era fill de l'argenter barceloní Josep Molet i de la canetenca Caterina Macip. Francesc es va casar l'any 1699 amb Maria Carnesoltes Arquer i tingué dos fills: Pere-Màrtir i Francesc. Aquest últim, Francesc Molet Carnesoltes, es va casar l'any 1729 amb Maria Parera Martines, filla del ferrer Salvador Parera i de Francesca Martines.⁵

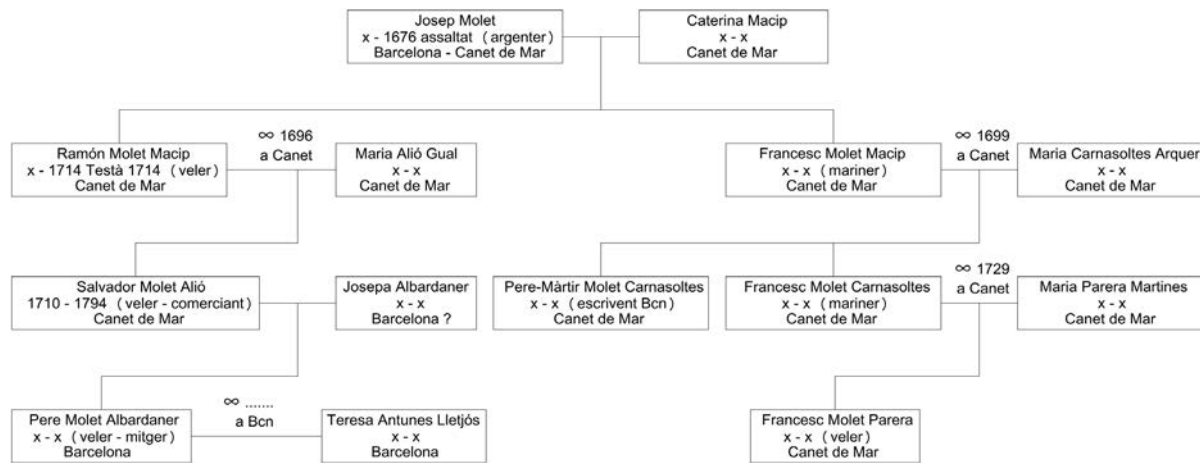
Després de la compra, Molet Macip realitza entre l'any 1741 i l'any 1748 una sèrie de reformes en diversos indrets de la finca del Mas Pont, tant a la Casa Vella com a la Casa Nova. Segons una època d'obres de l'any 1749, les reformes van ser dutes a terme pel mestre de cases canetenc Joan Codina, per un cost total de 270 lliures i 8 sous.

Aviat però, van començar a arribar els problemes amb el Mas Pont. Doncs, l'any 1750, Francesc Molet Macip és denunciat per Miquel Prim, ciutadà honorat de Barcelona i notari de Calella que, com a procurador dels seus fills Miquel Prim i Bataller i M. Rosa Prim i Bataller i com a hereus de la seva difunta esposa Josepa Bataller, reclamen el Mas Pont o la legítima corresponent a la propietat, ja que són hereus de la família Bataller. Els dos dubtes o possibilitats més plausibles que es presenten són que: o bé Bernat Bataller va vendre el Mas Pont a Francesc Molet sense el permís d'altres familiars Bataller que tinguessin part de propietat, o bé que Miquel Prim volgués aconseguir algun tipus de benefici al·legant que els seus fills tenen encara drets sobre la propietat del Mas Pont. Ja sigui per una causa o una altra, sembla ser que el litigi es va allargar durant més de 20 anys, ja que l'any 1770 és Francesc Molet fill qui denuncia a Miquel Prim, és de suposar que per greuges o per les falses acusacions anteriors.

Malauradament, el 1752, Francesc Molet Macip, veient que li resta poc temps de vida per una malaltia, fa testament davant el notari canetenc Anton Vendrell del Turó. Així doncs, deixa a la seva muller Maria Carnesoltes com a usufructuària i com a hereu al seu fill Francesc Molet Carnesoltes.⁶ En el seu testament ens n'adonem de la certa rellevància que tenia la família Molet, i concretament el testamentari, ja que com a testimoni de l'acte notarial hi apareix Joan Milans del Bosch, ciutadà honorat de Barcelona; un cognom molt sonat i reconegut que en els últims segles ha donat una nissaga de militars. Finalment, al cap de 8 mesos d'haver testamentat, Francesc Molet morí a l'edat de 78 anys.⁷

Salvador Molet, nou propietari

L'any 1757 Maria Carnesoltes (vídua de Francesc Molet Macip), el seu fill Francesc Molet Carnesoltes i el seu net Francesc Molet Parera atorguen els drets de tot el Mas Pont de Sant Iscle a Salvador Molet

Genealogia dels Molet (Sergi Alcalde)

Alió, teixidor de vels i comerciant de Barcelona.⁸ A més a més, també li cedeixen altres propietats: tres peces de terra de vinya, oliveres, una casa a Arenys de Munt i una altra casa amb celler a Canet de Mar, al carrer de Sant Domènec.

Salvador era nebot de Maria i cosí de Francesc Molet Carnasoltes. Aquesta cessió segurament es va realitzar perquè Francesc Molet Carnasoltes devia diners al seu cosí Salvador. De fet, segons una relació de comptes d'aquell mateix any⁹, Molet Carnasoltes reconeix que devia al seu cosí un total de 16.900 lliures i 8 diners, i que ja li ha pogut pagar 6.804 lliures, 6 sous i 4 diners, i que per tant encara li falten per abonar 10.095 lliures, 14 sous i 4 diners. Aquesta quantitat de diners que es devia era molt elevada en aquella època. Així doncs, per tal de saber el valor del Mas Pont fan que taxin la propietat Esteve Pla, pagès de Sant Cebrià, i Francesc Catà, pagès de Sant Iscle.¹⁰ Aquests dos pagesos valoren tota la propietat en 4.500 lliures, i això vol dir que en qüestió de 20 anys el Mas Pont ha més que triplicat el seu valor inicial de 1.250 lliures, possiblement també degut a les reformes que va fer el difunt Molet Macip.

Ara Salvador Molet, com a nou posseïdor, ha de reconèixer que la propietat està sota el domini directe del senyor Josep de Llupià, marquès de Llupià. Evidentment Salvador ha de pagar anualment un cens al senyor,¹¹ tot i que la quantitat d'aquests censos que es pagaven al senyor directe podien ser una quantitat molt petita, quasi irrisòria. Val a dir que continuava sent una reminiscència del poder dels senyors d'època feudal sobre les terres, i per tant podia tenir més valor simbòlic que monetari.

Entre 1762 i 1772, Salvador emprèn més reformes a la finca del Mas Pont, tant a la Casa Vella com a la Casa Nova i en d'altres edificacions de la propietat.¹² Aquesta vegada sembla ser que les obres són de major envergadura i cost que les que va dur a terme el seu oncle Molet Macip. Afortunadament s'han conservat les èpoques dels diferents obrers que van intervenir en aquestes reformes i el cost de la seves respectives feines i tasques. Hi van treballar: una altra vegada el mestre de cases canetenc Joan Codina per 2.044 lliures; Jaume Rocosa, bracer de Sant Iscle de Vallalta, per 448 lliures i 10 sous corresponents

als treballs de replantar 25.000 mallols de vinya als terrenys de la propietat; 480 lliures i 13 sous per diversos treballs de fusteria, especialment a la Casa Nova, fets pel fuster canetenc Bernat Misser; i 180 lliures, 4 sous i 3 diners per al també mestre de cases canetenc Bartomeu Tena.

L'any 1773, Pere-Màrtir Molet Carnasoltes (l'altre fill del difunt Francesc Molet Macip), de professió escrivent a Barcelona, denuncia el seu cosí Salvador Molet. Aquest li reclama la seva part del Mas Pont, ja que no ha percebut res corresponent a la legítima com a fill del seu pare.¹³ Finalment al 1775 els dos cosins arriben a un acord i Salvador paga a Pere-Màrtir 325 lliures corresponents a la legítima que li pertocava.¹⁴

Quan Pere Molet Albardaner (el primogènit de Salvador) es casa, el seu pare el fa hereu universal dels seus béns per tal d'aportar-ho com a dot als capítols matrimonials.¹⁵ Això es degut a que Pere Molet havia d'aportar una dot important, ja que la seva núvia era Teresa Antunes Lletjós, filla de Manuel Antunes, un distingit mestre d'aixa de la Barceloneta i copropietari de les drassanes més importants de la Barcelona de finals del segle XVIII. Els Antunes o bé tenien una millor posició social, o bé tenien més diners que els Molet, podent ser les dues possibilitats a la vegada. El que està clar és que Pere Molet ha d'aportar quelcom d'important al matrimoni per tal de poder-se casar.

La propietat del Mas Pont sembla que només doni litigis i problemes. Tant es així, que l'any 1785, Salvador ha d'enviar una súplica al corregiment de Girona demanant que s'actui i es processi a Felix Boher Marges i un germà d'aquest.¹⁶ Resulta que aquests dos individus de Canet van tallar llenya pertanyent als boscos del Mas Pont per a vendre-la. Per sort la petició de Salvador va ser escoltada i la cúria de Blanes va demanar a Pere Màrtir Feliu, batlle de Canet, i a Isidre Torrus, batlle de Sant Iscle, que actuessin a favor de la demanda de Molet. Així doncs, a partir d'aleshores es va prohibir que cap persona «se atreviesse a passar assi a pie como a Cavallo [...]» ja sigui per «recoger Hierva, cortar Leña ni otra cosa en su Manso y Heredad, bajo la pena de tres libras Barcelonesas por cada vez».¹⁷

A partir de 1777, Salvador Molet i el seu fill Pere Molet deuen molts diners a més d'una vintena de persones. La quantitat ascendia a 12.288 lliures.¹⁸ Com és evident, els Molet anaven molt malament de solvència, tant, que fins i tot el cunyat Joan Antunes Lletjós ha de prestar 100 lliures per arreglar la cort de la Casa Vella del Mas Pont.¹⁹ Els Molet ja havien pagat una part dels deutes l'agost de 1777, però encara devien 3.436 lliures, 8 sous i 4 diners, incloent-hi el del dot de Teresa Antunes, que encara restava per abonar.²⁰ La situació econòmica dels Molet no va millorar amb els anys i al final han de vendre's la propietat del Mas Pont.

La compra de Llauger

L'any 1787 Salvador Molet i el seu fill Pere Molet s'han de vendre el Mas Pont per tal de fer front als deutes que arrossegaven des de feia anys. De fet, en molta de la documentació en relació a la compravenda s'especifica que es ven per lluir i pagar diversos censals i deutes. Qui compra el Mas Pont de Sant Iscle és Miquel Llauger i Bonet, comerciant canetenc i familiar del Sant Ofici. El cost total de la compra és de 10.700 lliures.²¹ Altra vegada el valor del Mas Pont s'ha incrementat exponencialment, si recordem al 1740 costava 1.250 lliures, al 1757 valia 4.500 lliures, i ara, al 1787, 10.700 lliures; sens dubte un bon negoci pels Molet, llàstima que tinguessin tants deutes per eixugar. No sabem quin rendiment econòmic se'n podria treure de la finca del Mas Pont, tan sols podem deduir per la documentació i per l'observació del propi terreny que tenia explotació forestal i vinyes, de fet la propietat està tota situada a una vessant del Montnegre i per tant aquesta inclinació del terreny no permet una explotació agrícola molt extensiva, més enllà de la vinya que es pot cultivar sense dificultats mitjançant terrasses. També hem de tenir present, que tot fa pensar que les reformes i obres que realitzen tant Francesc Molet Macip com Salvador Molet són per millorar l'estat de les edificacions del Mas Pont i per incrementar la seva productivitat.

El fet més curiós de la compravenda és que les 10.700 lliures no es paguen de cop i només una part se la queden els Molet. I com és això possible? Doncs, resulta que com que els Molet devien diners a molta gent, seria Miquel Llauger l'encarregat d'anar abonant aquests deutes en nom dels Molet. Fins i tot, és el mateix Llauger qui paga a la família política dels Molet, a Joan Antunes: 610 lliures, 13 sous i 7 diners.²² El pobre Llauger va estar pagant entre 1787 i 1801 tots aquests deutes dels Molet. Cal destacar que l'any 1793, Llauger li dona directament 5.000 lliures a Pere Molet per saldar una part del cost del Mas Pont.²³ Així mateix, la compravenda, en no ser abonada directament als Molet en el moment de l'adquisició de la propietat, Llauger va haver de pagar un 5% d'interès anual. Per tant, al final el Mas Pont va sortir encara més car d'allò pactat inicialment.

Fotografia de la Casa Vella del Mas Pont avui. (Sergi Alcalde)

La propietat del Mas Pont es mantingué en mans dels Llauger com a mínim fins a la meitat del segle XIX. Actualment es pot observar a la famosa Font Montnegre, situada darrere d'on es trobava originalment la Casa Nova del Mas Pont, una llinda de pedra amb la inscripció «ML 1788» (Miquel Llauger 1788). Una inscripció feta després que Llauger adquirís la propietat l'any 1787.

Com a anècdota final cal destacar que els marquesos de Llupià van reclamar durant tot el principi del segle XIX que els Llauger no pagaven el censal anual de 2 lliures, 3 sous i 4 diners que els marquesos cobraven com a senyors directes.²⁴ L'any 1818 el procurador del marquès de Llupià reclama a Llauger que no ha pagat els censals des de l'any 1806.²⁵ Aquest interval de temps coincideix amb el moment de la Guerra del Francès (1808-1814), un període de temps en què el Principat de Catalunya queda integrat dins el Primer Imperi Francès i deixa de formar part del Regne d'Espanya. Suposo que en aquells moments, en l'últim que pensava Llauger era en pagar el censal del noble de torn.²⁶

¹ Doc. 1.01, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

² Doc. 1.03, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

³ Doc. 1.04, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

⁴ Doc. 1.06, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

⁵ *Esposalles Mulet Parera* (24/02/1729). Arxiu Parroquial de Canet de Mar (APC). Núm. d'inscripció: 1827, Llibre: Esp-L02, Full: 101.

⁶ Doc. 1.10, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

⁷ *Òbit de Francisco Molet* (12/08/1752). APC. Núm. d'inscripció: 8662, Llibre: Òbi-L04, Full: 141.

⁸ Docs. 1.11 i 1.13, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

⁹ Doc. 1.13, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

¹⁰ Docs. 1.11 i 1.15, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

¹¹ Doc. 1.17, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

¹² Doc. 1.18, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

¹³ Doc. 1.19, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

¹⁴ Docs. 1.21 i 1.22, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

¹⁵ Doc. 1.23, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

¹⁶ Doc. 1.29, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

¹⁷ Doc. 1.30, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

¹⁸ Doc. 1.24, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

¹⁹ Doc. 1.27, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

²⁰ Doc. 1.25, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

²¹ Doc. 1.31, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

²² Doc. 1.35, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

²³ Doc. 1.58, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

²⁴ Doc. 1.61, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

²⁵ Doc. 1.62, Arxiu Planet-Graupera, Fons Mas Pont.

²⁶ Agraïments a la família Planet-Graupera, sense la qual aquest article no hauria estat possible.